20/03/2021

“Ψωροκώσταινα”: Η Αϊβαλιώτισσα που τα έδωσε όλα για την Ελλάδα

/ Ελλάδα 1821 - 2021

Στις 27 Μαΐου του 1821, στον όρμο της Ερεσού ο Παπανικολής πυρπολεί το οθωμανικό δίκροτο. Η πυρπόληση δίνει την αφορμή για τη σφαγή Μυτιληνιών χριστιανών, γνωστή σαν το «μεγάλο τζουλούσι». Λίγες μέρες μετά, στις 3 – 4 Ιουνίου του 1821 πυρπολείται η πόλη των Κυδωνιών, το γνωστό Αϊβαλί, έδρα της Ακαδημίας Κυδωνιών μήτρας του Ελληνικού Διαφωτισμού.

Όσοι από τους 35.000 κατοίκους του σώζονται από τη σφαγή, φορτώνονται σε καράβια Αϊβαλιωτών αλλά και Ψαριανών επαναστατών που σπεύδουν σε βοήθεια και φεύγουν για τα νησιά. Στα Ψαρά, στις Κυκλάδες όπου συγκροτούν το Τάγμα Κυδωνιέων και φυσικά στο Μοριά όπου συμμετέχουν στην επανάσταση.

Ανάμεσα στους τελευταίους η Πανωραία Χατζηκώστα, η Χατζηκώσταινα. Η χήρα του Αϊβαλιώτη άρχοντα που χάνει τα πάντα, άντρα, παιδιά και περιουσία. Και φτάνει, πρόσφυγας, ορφανεμένη, άστεγη, πάμφτωχη, βρώμικη στο Ναύπλιο ζητιανεύοντας για λίγα ψίχουλα που θα της επέτρεπαν να ζήσει. Κι ένα ασημένιο δαχτυλίδι στο χέρι, ότι της απέμεινε από την παλιά της ζωή στο Αϊβαλί. Πριν γίνει… η «Ψωροκώσταινα».

Σύμφωνα με τις ιστορικές πηγές και ιδιαίτερα έρευνα δημοσιευμένη στο περιοδικό «Κυδωνιατικός Αστέρας» του Ευάγγελου Δαδιώτη μέλους της διοίκησης του ιστορικού προσφυγικού σωματείου «Ένωση Κυδωνιατών» η γυναίκα αυτή στο Ναύπλιο μάζεψε και πήρε υπό την προστασία της σε ένα εγκαταλειμμένο από τους Οθωμανούς σπίτι τα ορφανά παιδιά που είχαν συρρεύσει στην πολιτεία. Για να θρέψει αυτά και όχι μόνο για να επιβιώσει αυτή, γυρνούσε από σπίτι σε σπίτι και ζητιάνευε.

Το 1826, με τον Ιμπραήμ να πολιορκεί το Μεσολόγγι, στην πλατεία του Ναυπλίου πραγματοποιήθηκε έρανος προκειμένου να υποστηριχθούν οι πολιορκημένοι. «Ποιός έρανος όμως και από ποιους; Μάταια ζητούσαν από τον πολύπαθο λαό να βάλει το χέρι στην τσέπη. Δεν είχε απομείνει τίποτα. Τότε μέσα από τον κόσμο ξεπρόβαλε η Πανωραία Χατζηκώστα. «Δεν έχω τίποτα άλλο από αυτό το ασημένιο δαχτυλίδι κι αυτό το γρόσι, Αυτά τα τιποτένια προσφέρω στο μαρτυρικό Μεσολόγγι’ είπε στην ερανική επιτροπή» αναφέρει ο Δαδιώτης.

Με την ίδρυση του ελληνικού κράτους, σε μια συνεδρίαση της Συνέλευσης, κάποιος λέγεται πως παρομοίασε το νεοελληνικό κράτος με την «Ψωροκώσταινα». Ο συσχετισμός αυτός άρεσε και έμεινε. Η Αϊβαλιώτισσα αρχόντισσα που ορφανεμένη ζητιάνευε για να ταΐσει τα ορφανά παιδιά του αγώνα, η γυναίκα της απόλυτης ανέχειας που προσέφερε τα πάντα στον αγώνα έγινε το προσωνύμιο του Ελληνικού κράτους. Ως κράτος φτωχό, που βασίζεται περισσότερο στην προσφορά των κατοίκων του παρά στη σωστή και επιστημονική οργάνωση και διαχείριση των εσόδων του. Η «Ψωροκώσταινα» έμεινε. Η Πανωραία Χατζηκώστα ξεχάστηκε.

Πηγή: ΑΠΕ – ΜΠΕ